

Ιουστίνη Φραγκούλη-Αργύρη, Έρωτας στην ομίχλη, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα 2011

Της Παρασκευής Κοψιδά-Βρεττού
Διδάκτωρος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η σχέση Λόγου-Παράλογου αποτελεί για τον δυτικό πολιτισμό μια από τις διαστάσεις του χαρακτήρα του. Συνοδεύει τα βήματά του πολύ πριν από τον Ιερώνυμο Bosch και θα τον ακολουθήσει πολύ μετά τον Nietzsche και τον Artaud, θα γράψει ο Μισέλ Φουκώ, αναζητώντας μέσα στο σκοτάδι της αρχαϊκής πορείας του ανθρώπου τη μοιραία στιγμή: που γίνεται η σχάση της λογικής και της τρέλας. Για να παγιδευτεί στη συνέχεια η τελευταία, και για πολλούς αιώνες, στη νοσηρή αρπάγη μιας μεταφυσικής μοναξιάς. Και απανθρωπιάς. Αναμφίβολα, εδώ διατρέχουμε μια άβολη περιοχή όπου το πρόβλημα δεν είναι η υφή του πολιτισμού, αλλά η εγγραφή των ορίων του.

Πάνω σ' αυτή την αρχέγονη περιοχή των ανθρώπινων παθών και των κοινωνικών τους διαπλοκών, υφαίνει τη μυθιστορική αφήγησή της η Ιουστίνη Φραγκούλη-Αργύρη στο νέο της συναρπαστικό μυθιστόρημα *Έρωτας στην Ομίχλη*. Πάνω στο δραματικό υλικό μιας αυθεντικής ανθρωπολογίας, με ιστορίες πραγματικές, ανάμεσα στο πάθος και την προκατάληψη, εικονογραφεί τη συνεκτική ψυχή μιας πνιγηρής κοινωνίας καθώς μεταγλωττίζει της φύσης την αρρώστια σε αρρώστια του πολιτισμού της και παγιδεύεται μοιραία μέσα σ' αυτήν και την απύθμενη τραγικότητά της.

Όλα μοιάζουν ήσυχα και κανονικά στην αρχή. Με το πρέπον μέτρο και τη ζωντανή διαλεκτική των ελεγχόμενων αντιθέσεων. Η Αμαλία Αναγνώστου, νεαρή δασκάλα, η πρωταγωνίστρια μιας αινιγματικής ερωτικής τραγωδίας, θα φτάσει νεοδιόριστη, μέρες φθινόπωρου στο Μικροδέντρι, ένα απρόσιτο χωριό της μακεδονικής γης. Μαζί της θα φέρει τον εφηβικό ενθουσιασμό στην πρώτη επαφή της με την εμπειρία της ενηλικίωσης: τη δουλειά της-χειρονομία προσφοράς, το δέσιμό της με μια χειραφετημένη κοινωνικότητα. Ένα άρτιο ανθρωπολογικό σκηνικό στήνει και παρακολουθεί η συγγραφέας, πορτρέτα ανθρώπων συναρθρωμένα με την περιπέτεια των ηθών τους στην άγουρη ακόμα δεκαετία του '70. Και με αριστοτεχνική μαεστρία αρχίζει να εμποτίζει από την αρχή κιάλας του «μύθου» της το φαινομενικά γαλήνιο παρόν τους με την αινιγματικότητα μιας μεταφυσικής μοίρας που στην ανέλιξη του έργου μεταπλάθεται σε απομυθοποιητική αφήγηση ενός ανεξέλεγκτου θρίλερ. Μιας σπαρακτικής καταδίκης που κανοναρχείται περισσότερο από το νου των ανθρώπων και λιγότερο από την αδήριτη φυσική αναγκαιότητα.

Η αφηγημένη μικροϊστορία της σιωπής θα μπορούσε να είναι η επιγραμματική διατύπωση, σε ευσύνοπτο σχόλιο, για το έργο. Κι αυτή την τραγική σιωπή-την κοινωνική απόκρυψη της τρέλας του μυαλού-φαίνεται -δεν ξέρω πόσο συνειδητά- να ακτινογραφεί η συγγραφέας, δένοντας την «αρχαιολογία» της σιωπής και τον παρατεταμένο μεσαίωνα του δεισιδαιμόνου φόβου με την τελική, εκλογικευμένη κάθαρση της επιστημονικής αλήθειας. Ντοκουμέντο και μυθιστορία μαζί ο *Έρωτας στην ομίχλη*, ποίηση και ιστορία, ψυχολογία και κοινωνιολογική διείσδυση, εκρηκτικό ερωτικό πάθος και αθώα ανομία... η έκρηξη της ζωής και το παραμόνεμα του θανάτου. Ποιος παγιδεύει μοιραία τη ζωή; Και τι είναι τελικά πιο δυνατό στην πάλη του μαζί της: η επώδυνη τρέλα του ενός ή η αιχμάλωτη άπνοια της «τρέλας» των πολλών; Το έπος της ανθρώπινης ζωής πάντως την εμπεριέχει με όλους της τους καθορισμούς. Και οι ήρωες της Ιουστίνης Φραγκούλη-Αργύρη την θεατροποιούν μοναδικά με δέος και ανθρώπινη συστολή.

Παρασκευή Κοψιδά-Βρεττού
Διδάκτωρ Φιλολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών